

**Bygherrerapport
for udgravning af**

Journalnr.: SIM 14/2009

Sb nr. ?

KUAS j.nr.: 2009-7.24.02/SIM-0005

Sted: Dalgård II

Matr. nr.: 1a

Ejerlav: Funder by

Sogn: Funder

Herred: Hids

Gl. Amt: Viborg

Hus fra ældre bronzealder markeret med paptallerkner.

Resume

Den arkæologiske udgravning af et udvalgt undersøgelsesområde forud for opførelsen af motorvejen mellem Låsby og Funder gav følgende resultater. Der fremkom adskillige arkæologiske anlæg ved undersøgelsen. Disse bekræfter dateringen, ældre bronzealder, der blev givet i prøvegravningsrapporten. Flere af disse anlæg viste sig at være rester af hustomter fra ældre bronzealder samt enkelte hustomter der kan dateres til sen bondestenalder eller tidligt i ældre bronzealder.

Sted	Dato	Navn og underskrift
Silkeborg Museum	10/12 2009	Peter Bye Jensen

Indledning

Forud for opførelsen af motorvejen mellem Låsby og Funder blev 5200 m² udpeget til arkæologisk udgravning. Udgifterne til disse undersøgelser påhviler ifølge museumsloven §26 stk. 2 og §27 stk. 4 bygherre, der i dette tilfælde er Vejdirektoratet.

Al korrespondance er ført mellem museumsinspektør Peter Mohr Christensen, Silkeborg Museum. Arkæolog ved Silkeborg Museum Peter Bye-Jensen foretog den arkæologiske undersøgelse og udfærdigede nærværende rapport.

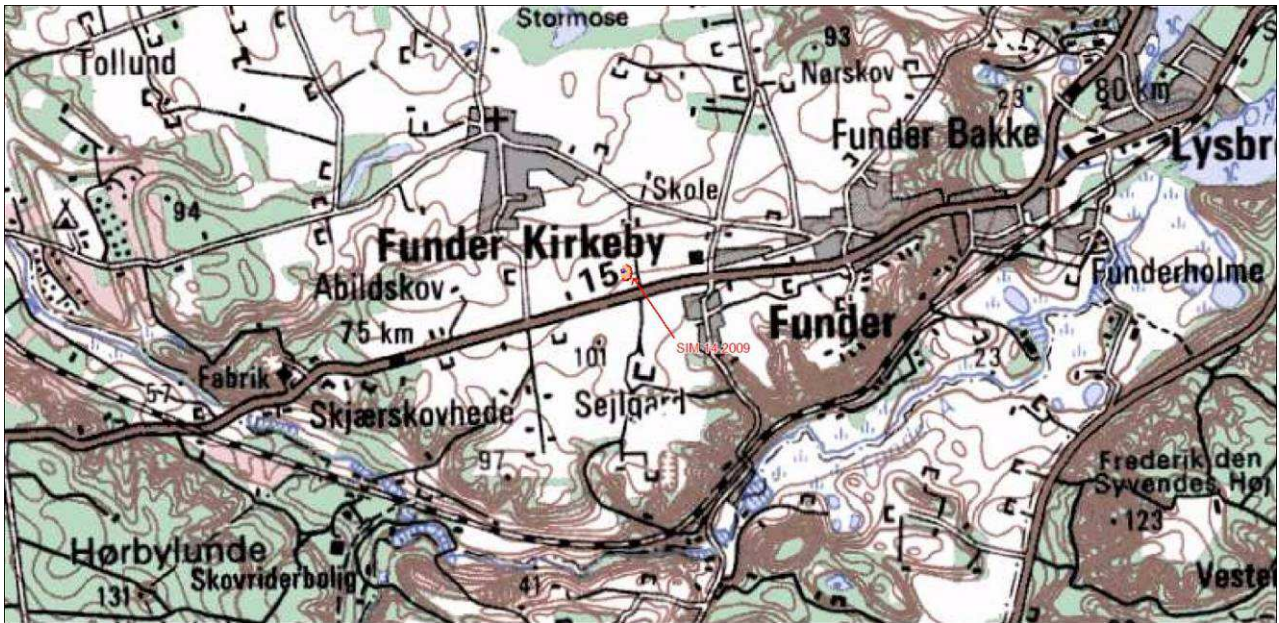
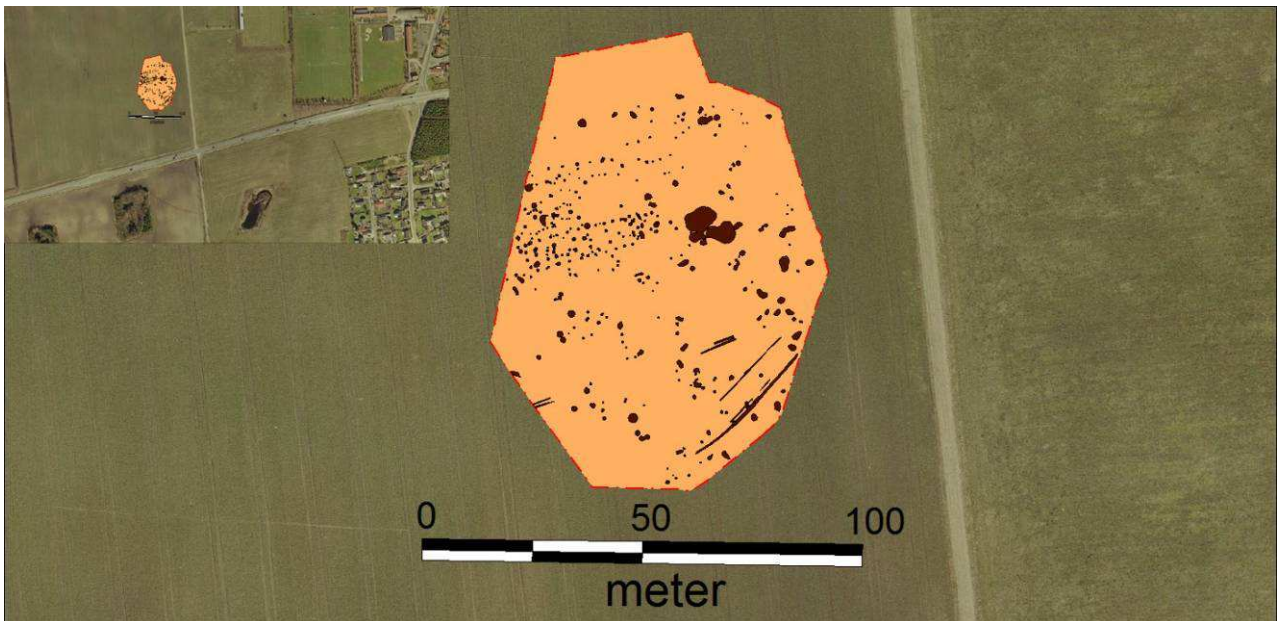

Fig. 1. Oversigtplan. Udgravningsområderne er markeret med rød pil.

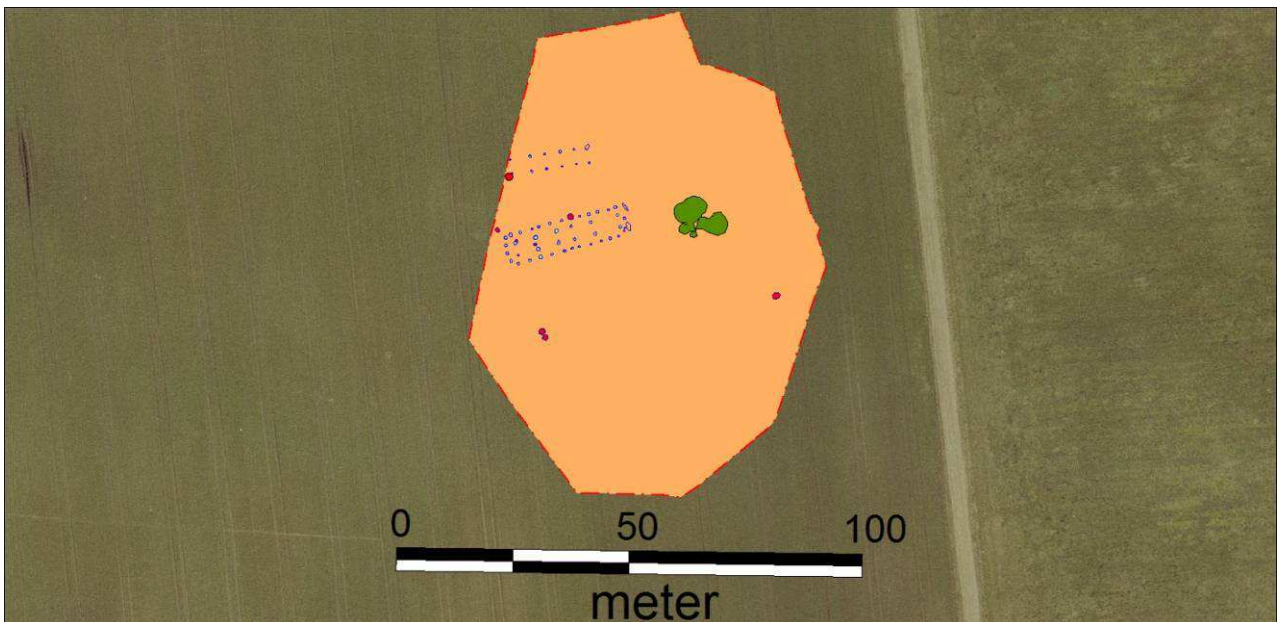
Her ses udgravningsfeltet samt alle de erkendte arkæologiske anlæg. Øverst til venstre er indsat et kortudsnit hvor man ser Skærskovhedevej løbe øst/vest.

Udgravningens resultater

Ved udgravning af de ca. 5200 m² fremkom adskillige arkæologiske anlæg. Disse anlæg er resterne af en bebyggelse der i tid spreder sig over nogle hundrede år omkring 1700 f.Kr. Dateringen er givet på baggrund af hustypologi og sparsomme fund af lerkarskår, der kan dateres til ældre bronzealder.

Udover rester af hustomter blev der fundet flere gruber, hvis funktion spænder fra affaldsgruber til råstofstagningsgruber. Dvs. at de fundne anlæg danner et forholdsvist komplet billede af bebyggelsen. Husene er erkendt via sammenhængen mellem stolpehuller. Stolpehuller er levninger af de tag- og vægbærende stolper som har udgjort husene.

Bebyggelsen kan deles op i to faser. Den første fase består af to huse, der vanskeligt kan erkendes, da disse forstyrres af den følgende fase. Sandsynligvis er der tale om rester af to hustomter, der kan dateres til allerførst i bronzealderen, dvs. omkring 1800 f.Kr. eller lidt tidligere. Dette vurderes på baggrund af huskonstruktionen, der er to-skibet. Den følgende treskibede huskonstruktion optræder således efter 1800 f.Kr. og kan derfra henregnes som den normale hustype.

I den anden fase af bebyggelsen ses rester af to klart fremtrædende hustomter. Kogestensgruber er markeret med rødt og råstofstagningsgruber markeret med grønt.

Den anden fase består af to meget fremtrædende huse. Disse ligger henover resterne af de førnævnte to-skibede hustomter, og understreger derfor en mulig tidsmæssig kontinuitet imellem de to bebyggelsesfaser. Denne anden fase dateres til omkring 1800-1700 f.Kr eller ældre bronzealders begyndelse. Omkring husene er der endvidere fundet lerkarskår i kogestensgruber og råstofstagningsgruber, der dateres til at være samtidig med husene. Det råstof man har været interesseret i her, har sandsynligvis været ler, som undergrunden er rig på. Ler bliver i oldtiden brugt til bl.a. fabrikation af lerkar og byggematerialer til huse.

Bebyggelsen ved SIM 14 2009 Dalgård II, skal ses i sammenhæng med de mange omkringliggende gravhøje fra bronzealderen. De indbyggere der har boet på lige netop denne bebyggelse, har med al sandsynlighed været med til at bygge gravhøjene. Og det kan ikke udelukkes at en af dem blev gravlagt i en af højene.

Her ses udgravning af et par store råstofstagningsgruber, der senere i bronzealderen er flydt op med affald og andet bopladsmateriale.

Topografi

Motorvejen placerer sig i hele sit forløb på et let kuperet moræneplateau med skråninger ned mod Abildskovdal, en sidedal til Funder ådal. Traceet er gennemskåret af flere mindre nord-sydgående slugter ned mod Abildskovdal. Undergrunden består primært af ler, og i mindre grad sand og grus i forskelligt blandingsforhold. I enkelte områder sås endvidere podsoljorde med udviklet allag.

Fortidsmindelandskabet

SIM 14 2009 Dalsgård II, er blot en af mange arkæologiske undersøgelser, der er foretaget indenfor et relativt lille lokalområde ved Funder. Disse udgravninger har understreget, at der i vid udstrækning er tilhørende samtidig bebyggelse til de utrolig mange bronzealdergravhøje der har været i området. Desuden er der aktivitet at spore fra bondestenalderen frem til middelalder.

Til venstre: I forgrunden ses den vestlige del af et af de to huse der knytter sig til fase to. I baggrunden ses, yderst til venstre, udgravning af gravhøjen SIM 11 2009, og midt i baggrunden ses den fredede gravhøj sb. nr. 130303-124. Til højre: Her, markeret med paptallerkner, ses det mest fremtrædende hus set fra øst.

Udgravningsdata

Forundersøgelsen foregik i perioden fra den 26/10 til den 24/11 2009 med følgende deltagere: museumsinspektør Peter Mohr Christensen (Udgravningsansvarlig, PMC), Cand. Mag Peter Bye-Jensen (Daglig leder, PBJ), Mag. Art. Mogens Høggsberg (MSH), Cand. Mag. Kirsten Nellemann Nielsen (KN), Cand. Mag. Kaj F. Rasmussen og udgravningsassistent Mette Bundgård (MB). Der blev brugt i alt 292 mandetimer samt 62,5 maskintimer.

Metode

Efter forundersøgelse af området blev et areal på 5200 m² udvalgt til arkæologisk undersøgelse. Muldafrømningen samt fjernelsen af 10-15 cm råjord blev foretaget med en gravemaskine på bæltet. Alle felter og anlæg er indmålt med GPS i system 34. Udvalgte anlæg er efter undersøgelse blevet tegnet i 1:10 og 1:20 i gravebog og på tegnefolie. Undersøgelsen blev foretaget med skovl, spade og skelske. Alle observationer er registreret i digitale lister og dokumenter tilhørende sagen.

Data

Sagen er journaliseret på Silkeborg Museum som SIM 14/2009 Dalgård II. Alle oldsager og original dokumentation opbevares her.

Fremtidigt arbejde

Ved fremtidigt arbejde mod vest for det undersøgte område anbefales yderligere undersøgelser, da den oldtidige bebyggelse ved SIM 14 2009 Dalgård II strækker sig i denne retning. Desuden er der taget naturvidenskabelige prøver af flere arkæologiske anlæg, og disse afventer på nuværende tidspunkt videre bearbejdning og analyse.

Silkeborg Museum d.10/12 2009
Arkæolog Peter Bye Jensen